



IN MEMORIAM STJEPKU HUMELU (1920–2009)

Umro je Stjepko Humel. Bolest mu već nije bila dopustila da prisustvuje nedavnom sastanku seniora našeg Društva, smanjenoj replici negdašnjih neslužbenih produžetaka sjednica Ravnateljstva kojima je davao nezaboravnu intonaciju. Darovao nam je svoju obrazovanost i iskustvo, muzikalnost i kulturu. Sedamnaestim predsjednikom Hrvatskoga glazbenog zavoda postao je uoči proslave 150. godišnjice Zavoda, koja je za nj, slikovito rečeno, bila kao neka nadogradnja razgovora o harmonizaciji hrvatskih božićnih pjesama ... Veliki govor koji je tom prigodom održao svjedočanstvo je političke pameti, diplomatskog umijeća, dobronamjernosti i dalekovidnosti – mudra evokacija prošlosti kao razborita podloga za budućnost. U trenucima tuge za predsjednikom i prijateljem objavljujemo ulomke tog govora održanog 18. travnja 1977. u Koncertnoj dvorani »Vatroslav Lisinski« pred brojnim uzvanicima i brojnom publikom. Tko je imao uši, čuo je. Govor o povijesti za povijest koja plemenitog Stjepka Humela neće zaboraviti.

M. B.

»(...) Zajedno s jučerašnjom svečanom matinejom u dvorani HGZ-a večerašnja svečana akademija je glavna, kulminantna manifestacija široko zasnovane i organizirane proslave 150-godišnjice HGZ-a. Sve te priredbe, sudjelovanje institucija i znanstvenih radnika, a osobito širok odaziv javnosti, prvenstveno muzičke publike i sredstava javnog informiranja, svjedoče o tome kako je doista postala notornom činjenica da je 150-godišnja djelatnost HGZ-a, upravo prvih stotinu godina njegova djelovanja, temelj i ishodište cjelokupne novije hrvatske glazbene kulture. Za sve što u glazbi jesmo i značimo, i za sve što danas glazba znači nama, morali bismo se zahvaliti šaćici entuzijasta koji su pokrenuli jedno djelo u čijim počecima stoji prvi koncert tek osnovanog amaterskog društvenog orkestra, održan na današnji dan pred ravno 150 godina u dvorani današnje gimnazije na Katarininom trgu, s programom koji će njima u čast biti večeras ponovljen, a koje djelo 150 godina kasnije dobiva razmjere pravog kulturnog događaja vrhunskog profesionalnog glazbenog umijeća, kakvo je bilo nedavno Matačićevo izvođenje IX. Beethovenove simfonije u ovoj istoj dvorani »Lisinski« na četiri koncerta pred 8.000 slušalaca, što je nečuveno i za najveće evropske glazbene metropole!

Ovo je, razumije se, slikovit govor. Nisu ti začetnici počeli ni iz čega. U Zagrebu i prije njih postoji relativno razvijen muzički život, postoje dapače muzički profesionalci, gostuju strani umjetnici



Stjepko Humel, predsjednik HGZ-a (1976–1991), na središnjem koncertu proslave 150. godišnjice HGZ-a, Koncertna dvorana »Vatroslav Lisinski«, 18. travnja 1977.

i strane profesionalne operne trupe, a domaćim snagama izvode se čak i oratorijska djela. Davno prije njih živjeli su i stvarali i Lukačić, i Jelić i Jarnović i Sorkočević, i toliki drugi pored ovih i ranije od ovih, sve do u srednji vijek. No oni stvaraju naše prvo društvo ljubitelja glazbe, a to društvo odmah osniva svoj orkestar, koji – s prekidima – postoji do danas i koji ćete večeras čuti; samo dvije godine kasnije osniva prvu u nas muzičku školu, koja također djeluje sve do danas; samo 21 godinu kasnije, 1848., predlaže predstavkom Hrvatskom saboru, da tu, već razvijenu školu, uključi u sastav Sveučilišta kad ono bude osnovano, a 1861. da Sabor njegovu školu proglasi konzervatorijem, što je Sabor tada, i u nekoliko navrata kasnije, odlagao za bolja vremena; umjesto toga Sabor je iste 1861. godine našu školu proglasio Narodnim zemaljskim zavodom; društvo samo, uz naknadnu potvrdu Sabora, proglašava 1916. svoju školu Hrvatskim konzervatorijem, da bi je 1920., zbog nemogućnosti da u sasvim izmijenjenim društveno-ekonomskim uvjetima dalje izdržava školu sa čak 600 učenika i studenata, predalo državi, koja ju je naredne godine proglasila Muzičkom akademijom, prvom u našoj zemlji. Sve dotad, dakle gotovo stotinu godina, društvo je izdržavalo školu samo, vlastitim sredstvima, uz djelomičnu potporu Zemaljske vlade počam od 1861., kao što je samo, vlastitim sredstvima, s priložima prikupljenim po čitavoj Hrvatskoj i uz državni zajam na 30 godina, podiglo i svoju zgradu u Gundulićevoj

ulici, s koncertnom dvoranom u kojoj se odvijao gotovo sav zagrebački koncertni život sve do otvaranja koncertne dvorane »Istra« 1950. godine, odnosno do izgradnje ove veleborne dvorane »Lisinski«, a koja je zagrebačkom glazbenom životu dala potpuno nove dimenzije. Budi uzgred rečeno da se naša najstarija muzička akademija, izravno čedo škole Hrvatskog glazbenog zavoda, još uvijek nalazi u istoj zgradi našeg društva, odavno za nju pretijesnoj i sasvim nepodesnoj, i da strpljivo, možda i suviše strpljivo, čeka dan kada će i ona doći na red kao jedan od kapitalnih objekata kulture u našoj Republici.

Svojom školom, na kojoj su djelovale i takve ličnosti kao što su Lisinski, Kuhač, Zajc, Huml i Stančić, a iz koje su izašli svjetski afirmirani umjetnici kao Baloković, koja je bila središte svih briga i nastojanja HGZ-a i koju je naše društvo postupno razvilo do majstorske škole i do konzervatorija, odnosno akademije, HGZ je dokraja časno ispunio jednu od svojih osnovnih zadaća.

Zadivljujuća je, uopće, činjenica koliko su jasno i dalekosežno zadaci društva sagledani već u prvim društvenim pravilima, a napose u statutu iz 1851. godine (u čijoj je izradbi sudjelovao Vatroslav Lisinski), od kojih su neki mogli biti ostvareni istom u novije doba ili tek u našem socijalističkom društvu, a mnogi su još uvijek aktualni. Iz jasno sagledanih zadataka i potreba proistekla je i pravilna usmjerenost na svim područjima bogate i raznovrsne djelatnosti društva. Primjerice, već u prvom članu navedenog statuta stoji kako je "svrha društva da se glazbena umjetnost po domovini uopće raširi i razvije i da se probudi ljubav prema ovoj umjetnosti s osobitim obzirom na značaj jugoslavenske glazbe". Iz takve ispravne orijentacije proistekla su ne samo plodonosna sustavna nastojanja oko razvoja i podizanja našeg glazbenog, navlastito koncertnog života na osnovi europske glazbene literature, nego i uporna briga i podsticanje domaćeg stvaralaštva. Takvo usmjerenje došlo je u punoj mjeri do izražaja ne samo u dosljednoj koncertnoj politici (npr. u organiziranju, na inicijativu potpredsjednika Vjekoslava Klaića, vokalnih koncerata pod nazivom »Hrvatska pjesma« koje je vodio

Zajc), nego i u izdavačkoj djelatnosti s kojom je društvo započelo već 1862. godine i koju još uvijek njeguje usprkos više nego skromnim sredstvima s kojima raspolaže, tiskajući kako djela iz nacionalne glazbene baštine tako i djela suvremenih skladatelja, od Lukačića i Jamovića do Šuleka, Devčića i Kelemena.

Nije ova svečana akademija ni mjesto ni prilika za iscrpnije prikazivanje veoma raznovrsne, djelima i postignućima bogate povijesti Hrvatskog glazbenog zavoda, koja, razumije se, nije uvijek i u svemu bila samo i jedino blistava. Zato ovdje neće biti govora ni o otvaranju dramske, operno-pjevačke škole (nastojanjem Stjepana Miletića 1896.), ni o opernim predstavama što ih je škola HGZ-a priređivala (između 1894. i 1919) u Hrvatskom narodnom kazalištu vlastitim snagama »da unaprijedi pouku u pjevanju učenika«, ni besplatne »tečajeve za obuku u zbornom pjevanju za odrasle muškarce« (1910), što je očito bio onovremeni način rada Hrvatskog glazbenog zavoda na unapređivanju muzičkog amaterizma, niti o glazbenim matinejama (1921–1923) ili o »intimnim muzičkim večerima« svakog petka (od 1923. nadalje), niti o nekad popularnim »plesnim vjenčićima« (od 1890. do Prvog svjetskog rata), niti o djelovanju prve koncertne poslovnice HGZ-a i jedine u nas između 1917. i 1929, koja je u tom razdoblju organizirala oko 600 koncerata, što je zapanjujući broj i svjedočanstvo o doista bujnom koncertnom životu Zagreba tih godina. K tome valja istaći značajnu činjenicu, da se u sezoni 1925–26. HGZ nalazio na prvom mjestu u Evropi u promicanju suvremene glazbe, prema priznanju Internacionalnog društva za promicanje suvremene glazbe. Za nas je još značajniji podatak, da su u 17 koncertnih sezona između dva rata samo na društvenim koncertima Hrvatskog glazbenog zavoda izvedena 546 djela domaćih skladatelja, od čega 292 praižvedbe. Mala prigodna izložba u vitrinama pred koncertnom dvoranom HGZ-a iz bogatog njegovog arhiva pokazuje kako od sredine prošlog stoljeća dalje gotovo da i nema slavnog evropskog glazbenog imena koje nije gotovalo u Zagrebu, što praktički znači u koncertnoj dvorani Hrvatskog glazbenog zavoda. U

istoj dvorani u kojoj su održane i mnoge druge i drukčije priredbe, od političkih zborova u prošlom stoljeću, do dramskih i književnih, pa i likovnih priredaba. U njoj je organiziran, ali po policiji spriječen, i Krležin obračun »s njima«.

Posebno želim istaći jedno: u nizu generacija isključivo volonterskih radnika, kako bismo to danas rekli, među kojima je velik broj najistaknutijih imena našeg javnog i kulturnog života, književnika, znanstvenika i drugih, koji su svojim samoprijegornim radom na stvaranju i unapređivanju glazbene kulture Zagreba i Hrvatske, u plemenitoj suradnji s odgovarajućim glazbenim ustanovama i društvima u drugim gradovima u našoj i drugim zemljama, bila je uvijek jedna od najprečih briga – briga za mlade. I kada se Konzervatorij Hrvatskog glazbenog zavoda pretvorio u Muzičku akademiju, zavod je i nadalje nastavio voditi brigu o mladim glazbenim naraštajima dodjeljivanjem posebnih nagrada diplomiranim studentima Muzičke akademije i priređivanjem njihovih prvih samostalnih nastupa. Do danas je podijeljeno 106 nagrada, a ponosni smo na činjenicu da su mnogi od nagrađenih postali afirmirani umjetnici u zemlji i svijetu.

Iako s prekidima, Društveni orkestar Hrvatskog glazbenog zavoda djeluje od samog osnutka društva kao amaterski orkestar, koji svojom programskom orijentacijom, težnjom da postigne što viši umjetnički domet i da muzičku umjetnost približi ne samo redovitoj koncertnoj publici nego i radnim ljudima po tvornicama i radnim kolektivima, igra značajnu ulogu u našem kulturnom životu. Zato može poslužiti kao primjer čitavom našem kulturno-amaterskom pokretu, jer djelom potvrđuje do kakvih se visokih umjetničkih dometa može stići serioznim amaterskim radom pod pravim umjetničkim vodstvom.

Na kraju bih se poslužio riječima našeg velikog glazbenog stvaraoca Josipa Slavenskog, što ih je uputio Hrvatskom glazbenom zavodu čestitajući mu 125. godišnjicu rada, kad je rekao da je Hrvatski glazbeni zavod 'časno ispunio svoj kulturni zadatak i stekao neizmjerne zasluge u razvoju naše muzičke kulture'.«

UZ PROSLAVU JUBILEJA FRANJE LUČIĆA (1889–1972)

Tijekom ožujka obilježava se 120. godina od rođenja Franje Lučića, skladatelja, orguljaša i glazbenog teoretičara. Proslavu organiziraju Družba »Braća hrvatskog zmaja«, Plemenita općina Turopoljska i Umjetnička škola »Franjo Lučić«, a pod pokroviteljstvom Grada Velika Gorica.

Od kada je HGZ 2007. godine dobio Lučićevu ostavštinu kao donaciju njegovih nasljednika, pojačan je interes za tu građu. Uz raznoliku arhivsku građu koja svjedoči o Lučićevoj razgranatoj djelatnosti, u ostavštini se nalazi dvadesetak obradbi narodnih napjeva za razne sastave te gotovo 75% cjelokupnoga Lučićevog opusa u rukopisu ili tiskanom obliku:

Vokalne duhovne skladbe

5 misa

19 moteta ili skladbi većeg opsega

35 skladbi manjeg opsega

Vokalne svjetovne skladbe

9 solo pjesama

9 zborova

Instrumentalne skladbe

10 za orkestar

2 klavirske

10 skladbi za orgulje

Osobito se ističu autografi najpoznatijih Lučićevih skladbi: Simfonije u f-molu (1917), *Elegije* za orkestar (1935) i kantate *Noć na Uni* (1917).

Na kraju valja reći kako je ostavština Franje Lučića uistinu na prikladnom mjestu: Lučić je, naime polazio trogodišnju glazbenu školu HGZ-a (1906-1909) koju je završio osposobljen »za predavanje u pjevanju za srednje škole i učiteljsko obrazovnište ter više pučke škole i za predavanje u orguljanju za učiteljske škole i strukovne javne i privatne škole«. Već nakon dvije godine na istoj je školi dobio mjesto lektora za povijest glazbe. I kasnije je ostao trajno povezan sa zgradom HGZ-a, jer je četiri desetljeća bio profesor polifonih predmeta i orgulja na Muzičkoj akademiji.



autograf *Elegije* za orkestar Franje Lučića

KLUBIĆ HGZ-a

31. ožujka u 19.30

NEŠTO STARO, ZA NEŠTO NOVO ...

Karnevalsko razdoblje uvijek nas nanovo pouči koliko je jedinstveno, ali i polivalentno. Oduševi nas mnogolikost njegovih protagonista, funkcija, formi i oblika. Od srednjeg vijeka do danas karnevalska atmosfera nudi raznolike mogućnosti primjene, od ispaljivanja otrovnih strelica u društveno-političke mete, ozbiljnog ismijavanja i uznemiravanja ustaljenih normi i kanona, pa sve do pretvaranja nekih elemenata karnevala u komercijalni proizvod popularne kulture. Nekada je karneval bio ono vrijeme unutar (ili protiv) crkvene godine, ono predkorizmeno razdoblje u kojem su gospođe i gospoda uživala u raskalašenosti i razbarušenosti, prije nego su svoje maske i perike, operna libreta i velike skandale zamijenili oratorijskim svečanostima. Od *Gargantue i Pantagruela* do građanskih salona i disco klubova, karneval je uvijek bio prisutan, pa tako i u HGZ-u na fašnički utorak 24. veljače kada nas je gošća Klubića HGZ-a, dr. sc. Aleksandra Muraj uvela i u svijet fašnika razdoblja *fin de siecla* u Zagrebu.

Jedno je sigurno, karnevalska atmosfera uvijek je omogućavala latentnu kolektivnu ravnopravnost pojedinaca koje je oslobađala njihovih svakodnevnih koordinata nedvojbeno ovisnih i od društveno-političke mreže i struktura, te ih približavala onome što nisu, ali čemu žude, čak i kada tu žudnju, to magnetsko htijenje s prezirom pobijaju, ne prepoznaju ili skrivaju. Na neki način karneval i njegovo univerzalno oružje – smijeh – bliski su glazbi kao univerzalnom mediju za svakog, ili barem za onog koji glazbu želi čuti. Stoga je HGZ posvetio svoj siječanjski Klubić temi glazbe kao lijeka, na kojem su Baldo Mikulić, učitelj pjevanja i terapeut pjevanjem, Barbara Brezac-Benigar, art terapeut i Petra Brusić, terapeutkinja muzičke stimulacije održali vrlo uspješnu radionicu glazboterapije.

No, fašnička veljača i novogodišnji siječanjski daleko su iza nas... Sada je potrebno rezimirati sve učinjeno, odagnuti dobre od loših navika te ove posljednje pokušati odbaciti. Zato je i HGZ odlučio poduzeti nešto slično. Odakle početi? Od STOLICA, projekta koji je zamišljen kako bi unaprijedio udobnost publike u dvorani HGZ-a. Na temelju ankete, koja se već počela provoditi, nadamo se prepoznati Vaše mišljenje o našim stolicama, a unutar Klubića HGZ-a održat će se aukcija na kojoj će članovi i prijatelji HGZ-a moći ponuditi vlastite vrijedne predmete, ali se i nadmetati. Cilj je prikupiti što više sredstava za nabavu novih stolica za dvoranu HGZ-a i pri tome se dobro zabaviti. Naravno, projekt STOLICE ovisi samo o Vama, dragi članovi, te se nadamo da ćemo dugoročno kroz otvorenu i kreativnu suradnju postići zajednički bolji Hrvatski glazbeni zavod.

Za detaljne informacije o aukciji nazovite nas na broj blagajne: 48-30-822.

Vaše,

Nina Čalopek, Maja Milošević, Petra Pavić

HRVATSKI GLAZBENI ZAVOD
10 000 Zagreb, Gundulićeva 6
tel. i fax. 48 30 833
e-mail: hg@zg.t-com.hr
KNJIŽNICA tel. 48 30 824
pon, sr. i pet. 11–14, srijeda 16–20 sati
BLAGAJNA HGZ-a tel. 48 30 822
radi ponedjeljak–petak 10–13 i 19–20 sati
i uvijek jedan sat prije početka koncerta

VELIKA DVORANA HRVATSKOGA GLAZBENOG ZAVODA

KONCERTNA SEZONA
CLXXXII (2008/2009)
OŽUJAK

UREDNIŠTVO:
Eva Sedak
Nada Bezić
Maja Milošević

ZA IZDAVAČA:
Marcel Bačić

nedjelja, 1. III. u 11 sati
Glazbena škola Pavla Markovca
Koncert učenika škole

utorak, 3. III. u 20 sati
ART AGENT
HRVATSKI KOMORNI ORKESTAR
Dirigent: Saša Britvić
Solistice: Mojca Ramušćak – Stetencu,
violina; Danijela Petrić, *klavir*
J. Haydn, W. A. Mozart

srijeda, 4. III. u 12 sati
47. Hrvatsko natjecanje učenika glazbe i
plesa – regionalno. Disciplina: Orkestri
Glazbene škole Vatroslava Lisinskog i
Pavla Markovca

četvrtak, 5. III. u 20 sati
HRVATSKO DRUŠTVO GLAZBENIH
UMJETNIKA
LJUBOMIR GAŠPAROVIĆ, *klavikord,*
fortepiano
J. S. Bach, C. P. E. Bach, J. Haydn
BESPLATNE ULAZNICE ZA ČLANOVE HGZ-a

petak, 6. III. u 20 sati
Glazbena škola Zlatka Balokovića
Koncert učenika škole

subota, 7. III. u 20 sati
ART AGENT
Pianofortissimo
Mario PRISUELOS, *klavir*
Španjolska glazba od baroka do danas

nedjelja, 8. III. u 20 sati
Ciklus *Virtuoso VI/VIII*
ROMANTIZAM
Izvode: S. Redžić, *gitara*; I. Jakšeković,
violina; L. Merčep, *saksofon*, M. Maras,
violina te pijanisti: A. Jurinić i A. Vetma
Mertz, Albeniz, Brahms, Chopin, Rahma-
njinov, Smetana
BESPLATNE ULAZNICE ZA ČLANOVE HGZ-a

utorak, 10. III. u 20 sati
HRVATSKI GLAZBENI ZAVOD
Podrumska dvorana
Radionica utorkom
O stilu u glazbi
voditelj: Tihomir Petrović
ULAZ SLOBODAN

srijeda, 11. III. u 20 sati
HRVATSKI GLAZBENI ZAVOD
Domaće i strano
Big Band HGZ-a i solisti
Dirigent: Zlatko Dvoržak
Gosti: Maja Vukoja, *vokal*; Dražen Boić,
klavir; Ante Dropulić, *truba*
BESPLATNE ULAZNICE ZA ČLANOVE HGZ-a

petak, 13. III. u 20 sati
AKADEMSKI ZBOR »VLADIMIR
PRELOG«
Godišnji koncert
Dirigenticica: Iva Juras
Solistica: Antonija Ivković, *sopran*
Arcadelt, Victoria, Rahmanjinov, Part,
Busto, Bruckner, Cossetto, Zajc, Lešćan

subota, 14. III. u 20 sati
HRVATSKA UDRUGA KLAPA
CIKLUS *Dalmatinske klape grada*
Zagreba: Petrada, Prvi komin Snježanin,
Zrinski, Samobor

nedjelja, 15. III. u 20 sati
HRVATSKI BAROKNI ANSAMBL
Orpheus Britannicus
Umjetničko vodstvo: Bojan Čičić, *violina*
Solistica: Helena Lucić, *mezzosopran*
Händel, Purcell
BESPLATNE ULAZNICE ZA ČLANOVE HGZ-a

utorak, 17. III. u 20 sati
ART AGENT
Guitarra viva III/IV
Tomislav VUKŠIĆ
Bach, Rodrigo, Piazzolla, Regondi, Llobet

petak, 20. III. u 20 sati
MUZIČKA AKADEMIJA
SVEUČILIŠTA U ZAGREBU
Završni koncert Smotre gudača i gitarista
ULAZ SLOBODAN

utorak, 24. III. u 20 sati
MUZIČKA AKADEMIJA
Solisti Muzičke akademije i Zagrebačka
filharmonija
Dirigent: Mladen Tarbuk
Solisti: M. Šomodi, *flauta*; S. Mrčela,

violončelo; M. Mimica, *bas*; N. Šarić,
sopran; N. Kos, *klavir*
Lalo, Mozart, Liszt

srijeda, 25. III. u 20 sati
ZAGREBAČKI SOLISTI IV/VII
Umjetničko vodstvo: Borivoj Martinić-
Jerčić
Solisti: Bruce Dunlap, *gitara*; Mario
Ivelja, *kontrabas*
Ivančić, Lisinski, Kelemen, Dunlap

petak, 27. III. u 20 sati
MUZIČKA AKADEMIJA
Solisti Muzičke akademije i Zagrebačka
filharmonija
Dirigent: Tomislav Fačini
Solisti: B. Jongen, *violončelo*; S. Kodama,
violina; M. Zelenčić, *klarinet*; L. Merčep,
saksofon; K. Ivančić, *klavir*
Čajkovski, Glazunov, Debussy, Ibert

subota, 28. III. u 20 sati
ZAGREBAČKI GLAZBENI
PODIJ CENTRA ZA KULTURU
"TREŠNJEVKA"
32. Susreti zagrebačkih glazbenih amate-
ra – koncert pjevačkih zborova

nedjelja, 29. III. u 20 sati
Ciklus *Virtuoso VII/VIII*
Ad libitum 3
BESPLATNE ULAZNICE ZA ČLANOVE HGZ-a

utorak, 31. III. u 19.30
HRVATSKI GLAZBENI ZAVOD
Podrumska dvorana
Klubić HGZ-a
Aukcija »Stolice«
ULAZ SLOBODAN

utorak, 31. III. u 20 sati
KONCERTNA DIREKCIJA ZAGREB
ZAGREBAČKI KVARTET V/VI
Gosti: The Aviv Quartet (Izrael)
Haydn, Šostakovič, Schubert